

Oude Kerk, 31 juli 2022

'Groene dienst'

ds. Carla Borgers

---

gelezen: Psalm 145 (NBV21), Genesis 3, 8-19 en Romeinen 8, 1-28
(Willibrordvertaling 2012)

titel: Geest van God, adem van leven

overdenking

“De Geest des Heren heeft een nieuw begin gemaakt.” Dit prachtige pinksterlied van Huub Oosterhuis past eigenlijk wel heel mooi bij de gekozen tekst uit Romeinen 8. Want inderdaad maakt die Geest met ieder van ons een nieuw begin. Let wel, niet wij maken een nieuw begin. Nee, de Geest maakt een nieuw begin! Gods geest die adem van leven is. Het is de Geest die ons doet opstaan, die ons opwekt tot nieuw leven.

De Geest is ‘Gods aanwezigheid wonend in ons’, zo legt theoloog Peter Tomson het uit in zijn uitleg bij de Romeinenbrief. In de Tora staat dat Gods ‘heerlijkheid’ (Hebr: kavod) ‘woont’ waar hij dat wil, bijvoorbeeld in de tabernakel oftewel een tent. God woonde dus in een tent te midden van zijn volk. Een simpeler onderkomen kan bijna niet!

In de evangeliën lezen we dat de Geest neerdaalt op Jezus als hij na zijn doop door Johannes de Doper uit het Jordaanwater komt.

Paulus legt het duidelijk uit (overduidelijk!): 'Als de Geest van Hem die Jezus uit de doden heeft opgewekt in jullie woont, dan zal hij die Christus uit de doden heeft opgewekt ook jullie sterfelijk lichaam levend maken door de kracht van zijn Geest die in jullie woont' (Rom. 8,11). Dat die Geest in ons woont hebben we niet aan onszelf te danken, zegt Paulus hier dus eigenlijk. Die inwoning overkomt ons. Die adem van leven komt naar ons toe en bevrijdt ons van wat Paulus 'zonde' noemt. Het is een woord waar veel mensen wat tegenaan hikken. Het woord 'zonde' of 'zondig' is in de kerk vaak verkeerd begrepen of misbruikt om mensen in een hoek te zetten. Het Hebreeuwse woord voor zonde is 'chata'at' en betekent letterlijk je doel missen. De mens is geroepen om het goede te doen. Doe je dat niet, dan mis je je doel als mens van God en als onderdeel van Gods schepping. Paulus schrijft dat de Geest in ons bewerkt dat we het goede willen en nastreven. Maar wat is het goede? In 2019 was er bij de EO op televisie een serie gesprekken, gevoerd door journalist Stevo Akkerman met schrijvers en filosofen met als thema: 'Wat is dan goed?' Hij interviewde onder anderen schrijver Arnon Grunberg, die zei dat de mens altijd weer gefascineerd wordt door het kwade en dat de mens altijd weer geneigd is grenzen te overschrijden. Hij zei: "Eigenlijk is het verbod een uitnodiging om de grens te overschrijden." Hij ziet dat al in het bijbelverhaal in Genesis 2, waar God tegen de mens zegt: "Van alle bomen in de tuin mag je eten, maar niet van de boom van kennis van goed en kwaad." 'Tja, wat wil je nou?', vroeg hij met een brede grijns aan Stevo Akkerman.

Een andere geïnterviewde haalde kerkvader Augustinus aan die zei over goed en kwaad: "Het kwade is de afwezigheid of de ontbering van het goede". Dat zou betekenen dat goed en kwaad niet simpelweg elkaars tegenpolen zijn.

Het verhaal in Genesis 3 vertelt hoe door het overschrijden van de begrenzing niet alleen de mensheid maar heel de schepping onderworpen wordt aan een zinloos bestaan, zoals Paulus dat noemt. Een bestaan van slavernij omdat we altijd weer geneigd zijn te luisteren naar wat het lichaam (Paulus noemt dat 'het vlees') verlangt. Een angstig bestaan ook omdat we bang zijn om alles wat we verworven hebben en wat we beheersen ook weer te verliezen. We willen immers vasthouden wat we hebben en liefst telkens méér hebben.

Zo kon het gebeuren dat we collectief meer van de aarde hebben genomen dan de aarde in staat is te geven. Dat noemen we roofoverval, uitputting.

De gevolgen ervan kennen we zo langzamerhand wel, althans als we bereid zijn ons in de materie te verdiepen.

Er zijn ook mensen die ogen en oren sluiten voor wat klimaatwetenschappers ons te melden hebben. Soms uit desinteresse, vaak ook uit angst voor wat er op ons af dreigt te komen. We horen over mensen met een klimaatdepressie en ik kan me daar best iets bij voorstellen. Misschien zijn er onder u ook mensen die de toekomst met somberheid tegemoet zien. Als het al niet voor uzelf is, dan misschien voor kinderen, klein- of achterkleinkinderen.

Paulus helpt hier misschien door ons mee te nemen in het 'reikhalzende verlangen' van de hele schepping naar het opstaan van de mens door toedoen van de Geest of zoals Paulus letterlijk schrijft: "naar de openbaarmaking van de kinderen van God." Want ook die schepping is mét ons onderworpen aan een zinloos bestaan.

'Kind van God' worden betekent niet dat je verlost wordt uit deze wereld, maar dat je verlost wordt om in de wereld Gods naam te verbreiden, zijn koninkrijk te verkondigen in woorden en daden. Je wordt verlost uit dat bestaan van zonde, van mislukken en falen, van sterfelijkheid, om in dienstbaarheid aan God en mensen én aan de aarde met al wat daar leeft het goede te doen.

Je wordt verlost, wij worden verlost om dienstbaar te zijn aan de schepping en te redden wat verloren is of verloren dreigt te gaan en om vrede te sluiten met de aarde en met de dieren, de planten en de bomen, met het water en met de lucht.

Paulus schrijft zijn brief als een hoopvol mens, als een mens die zijn vertrouwen stelt in God omdat hij weet dat God ook vertrouwen in hém heeft.

Misschien kan dát ons de moed geven om op te staan en ons door Gods geest te laten leiden in het geloof, in het vertrouwen dat God ook in ons gelooft, op ons vertrouwt, ondanks al ons falen, onze mislukkingen, onze somberheid, onze wanhoop. Ach, zegt Paulus, ook hierin komt de Geest, die adem die leven geeft, onze zwakheid te hulp en pleit voor ons. Zoals in het pinksterlied klonk:

De Geest die ons bewoont
verzucht en smeekt naar God
dat Hij ons in de Zoon
doet opstaan uit de dood.
Opdat ons leven nooit
in weer en wind bezwijkt,
kom Schepper Geest, voltooi
wat Gij begonnen zijt.

Daar kun je alleen nog maar 'amen' op zeggen.